

DUGSIGA JORDAL

Warbixin loogu talagalay waalidiinta

Gundhigga waxbarashada ee dugsiga

Waxa aan aaminsan nahay in ay

- Dadka oo dhama ay wax baran karaan , horumarna samayn karaan
- Waxa aanu abuuri khibrado ardaydu kari karto, si loo arko oo loo xoogiyo garashada ay ku fiicanyihiin.
- Dadku way ka helaan in hawl adag loo diro
- Dadku waa masuul jecel in uu qayb ka ahaado bulsho wacan

Dugsiga Jordal waxa uu rabnaa in ardaydu

- Ka qayb qaataan in fasalka iyo dugsiguba uu noqdo goob waxbarasho fiican
- In ay masuuliyad qaadaan oo ay ka mid noqon cidda wax dhibta
- In ay aanay ka soo habsaamin xiisada, yimaadaana iyaga oo diyaar ah
- Si fiican uga shaqeeyaan maadooyinka, xiliga la balamayna ka soo shaqeeyaan casharka
- In ay soo qaataan wixii qalab dugsiga lagu isticmaali lahaa, iyo in ay ilaaliyaan nidaamka

Dugsiga Jordal waxa uu rabaa in ay waalindiintu

- la socdaan oo muujiyaan danaha wanaagsan ee dugsiga iyo hanashada ardayda
- Ka qayb qaataan in uu aydaygu yimaadaan iyagoo diyaar ah.
- Ka qaybgalalaan shirarka waalindiinta iyo shirarka horumarinta ardayda
- Kala xidhiidhaan dugsiga wixii aan u kala cadayn ama su'aalo ka qabto

Macalimiinta dugsiga Jordal waa

- In ay ufududeeyan ardayda sidii ay fasalku u noqon lahaa goob wax barasho wacan
- In ay ku dedaalaan in xidhiidh fiican ardayda la yeeshaan
- In ay ardayda shuruudo ku xidhaan, shakhsi ahaan iyo koox ahaanba
- In ay himilooyin gaar ah u sammeeyaan xiisadaha iyo gaadhsiinta ardayda
- In ay siiyaan barid kala duwan iyo mid ku haboon
- In ay ardayda lasiiyo warcelin wacan oo waxtar leh
- In ay gebogebeeyaan xiisada, eeg in himiladii la gaadhay, u faafaahi xiisada dambe wax la qabanayo

Hadaad ka warheysid waxbarashada ilmahaaga, waxbarashadiisu way wanaagsanaan!

ARAGTIDA DUGSIGA: QOFKA OO DHAN AAYU ARAGNAA

Wada shaqaynta dugsiga iyo guriga

Wada shaqayta wanaagsan ee u dhexaysa dugsiga iyo guriga waxay u fiican tahay ardayga waxbarashadiisa. Waalidku waa u muhiim waxbarashada ubadkiisa, caruurtada hadaad caawisid oo taakulaysid waxbarashadoodu way u wanaagsanaan.

Shirarka waalidiinta

Shirarka waalidiinta waxa isku barta waalidiinta iyo macalimiinta. Dugsigu waxa uu siyaa waxbixin dugsiga ku saabsan, aqoon is weydaarsi iyo sidii loo dhisi lahaa wada shaqayn wanaagsan oo udhexeysa dugsiga iyo guriga.

Dugsiga Jordal ahaan waxa aanu jecelnay in waalidiintu kasoo qayb galaan shirarka waalidiinta. Hadii turjumaan loo baahanyahay dugsigaa ayaa caawin kara.

Wadahadalka horumarinta

Wadahadalka horumarinta waxa uu dugsigu qabtaa laba jeer sannadkii. Waxa ka soo qayb gala waalidka, ardayga iyo macalimiinta. Waalidiinta wakhti fiican ka hor ayaa la soo ogaysiin shirka.

Wadahadalku waxay kaa caawin xog is weydaarsi iyo sidii horumar loo samayn lahaa. Ardayga waxay ka caawin kartaa in uu isbedel sameeyo ama uu helo caawimaad dheeraad ah. Waxa kasoo baxa wadahadalka waxa uu noqon waxay ardayga, waalidka iyo macalinku isku raacaan. Waa muhiim in waalidku kasoo qayb kalo wadahadalka horumrinta.

Casharka

Waxa muhiim ah in dhamaan ardaydu ay leeyihiim nidaam ay racaan marka casharka lag shaqaynayo. Waxa aanu ardayda ku bogaadinaynaa in ay hal saac ku isticmaalaan casharka maalin kasta inta u dhexaysa isniin ila khamiis, laakiin la kordhiyo saacdaha marka imtixaanada la leeyahay. Way fiican tahay in ay waalidiintu xasuusiyaan caruurta in ay casharka ka shaqeeyaan. Ilmahaaga waxaad ku caawin kartaa in qaamuus guriga uso dhigtid. Hadii ardaydu rabaan in casharka laga caawiyo, waxa dugsiga Jordal ka jira caawimo casharada isniin ila khamiis saacada 14:00-16:00. Cilmi baadhis ayaa lagu ogaaday in hawsha ugu muhiimsan ay tahay in waalidku la socdo kana war hayo waxbarashada iyo casharka caruurtooda.

Manhajka maadoonjinka

Maado kastaa oo dugsiga hoose ah waxay leedahay manhaj. Maado kasta waxa loo qaybiyey qaybo muhiim oo ay ku jiraan kartida iyo xirfada asaasiga ah. Dugsiga Jordal waxa laga qiyaasqataa xirfadaha maado kasta markuu fasalka 10.aad ardaydu dhameeyso. Dugsigu waxa uu udeegsadaa xirfadaha qorshaynta iskuul sannaddeedka fasalada 8. 9. iyo 10aad. Warbixinta qorshaynta sannaddeedka dugsiga waxaa ka helayaan bogga Fronter-ka” Warbixin loogu talo galay dhamaan dugsiga Jordal”.

Xirfadaha asaasiga ah:

- Akhrin
- Xisaabin
- isu muujiyaan in qoraal
- Xirfadaha afka
- Xirfadaha digital

Imtaxaanada qaranka

Fasalka 8.aad iyo 9.aad ayaa imtaxaandanada qaranka gela. Ardayda fasalka 8.aad waxay gelaan akhriska, ingiirisiga iyo xisaabta. Ardayda fasalka 9.aad waxay gelayaan akhriska iyo xisaabta.

Macalimiinta ayaa saxaya imtixaanka. Natiijaduna waxay wax ka tilmaami ardayga maadooyinka laga rabo in uu ku dadaalo. Sababtaa awgeed eyey tahay in laga hadlo imtaxaanada qaranka marka waalindka lala shirayo.

Xeeladaha baridda

Qayb kale oo muhiim waa tababarka xeeladaha baridda. Xeelado Barashada ayaa ka caawin karta ardayda baridda iyo xasuusta u kobcin lahayeen.

Dugsiga Jordal ardayda waxa ay bartaan sida loo isticmaalaan xeelado kala duwan ee baridda, oo loogu talo galay in ay u fududeyaan waxbarashada sida BISON-liiska ama akhriska taariikhda.

Erey/weedh	sharaxaad	Tusaale

Xidhiid diyagaram

Shaxda

Maap maskaxeed

Maadooyika waxa ay ardaydu wax ka baranayaan

Noorweji

Af-noorwejiga ardaydu waa in ay awoodi karaan in ay qori karanaa qoraalo kala duwan, qabtaan badhig afka akhris ah, in ay kala soo bixi karaan wixii macluamad ee qoolada kala duwan ay ka akhristaan.

Weydii caruurta
"maanta maxaad
dugsiga kusoo
baratay?"

Xisaabta

Xisaabta waxaa jira waxyaabo badan oo ardaydu bartaan oo tabobar ku sammeyaan. Marka heerarka kala duwan ee tababarka, ardaydu waa inay awoodaan inay:

- isku dhufashada kor ka yaqaanaan
- hindisaan xal iyo qiyaasid ka hor inta aanay go'aan gaadhin
- arkaan xidhiidhka u dhexeeya jajabka, jajab-tobanlaha iyo boqolleyda
- cabbiraadda la taaban karo ee lagu jaangooyey dhererka iyo wareega, mugga, xawaaraha wadada iyo waqti
- ka shaqynta aljabarada iyo sida loo xallinaayo ee kala duwan
- ka shaqynta u dhexeeya qalabka maalmeedka sida g, km iyo m, m iyo cm, dm² cm² iyo litir (dm³) iyo cm³
- bandhiga xogta shaxda iyo diyagaramka, iyo xisaabinta lambarada celceliska, dhexdhexaadka iyo nooca shaxda ah
- soo bandhigaya tibaaxo shaqo sida garaafyo iyo miisaska

Ingiriisi

Ingiriisiga ardaydu waxay baranayaan ereyo iyo hadalka, naxwaha, qoritaanka, sida jumlada loo dhiso iyo ku dhawaaqa.

- Ardaydu waa inay awooda:
- Diyaargaray badhig afka akhris ah
- Ka qayb kalid wada hadal
- Akhrisid iyo qorid qoraalo kala duwan

Mawduucyada ardaydu baranayaan waa taariikh, juquraafi, bulshada iyo dhaqanka wadamada af-ingiriisi lagaga hadlo. Waxa aanu ardayda ku dhiiri gelinaa in ay buug af-ingiriisi ah akhriyaa lixdii bilood. Buugaagta af-ingiriisiga waxaa laga amaansan karaa maktabada dugsiga.

Ardayda dugsiga dhexe dhigataa waxay fursad u heli karaan in ay maadooyinka dugsiga sare qaadan karaan

Haday ardaydu khibrada ku filan u leeyihiin maadooyinkooda, waxay la socon karaan maadooyinka dugsiga sare madooyinka dhowr. Hadaad rabto faafaahin dheerad ah, la xidhiidh la taliyaha dugsiga.

Qiimeyn

Ardaygu waa in uu yaqaan hadafyada waxbarasho iyo waxa xooga la saarayo marka la qiimaynayo khibradooda. Sidaas waxa loo sameeyaa si ay ardaydu u helaan hawlaha qiimaynta iyo imtixaanada.

Karakteerka

Aasaaska karakterka dejinta dugsiyada dhexe waa qiimayn ardayga khibradiisa laga qiyaas qaadanayo iyadoo loo eegayo manhajka maado kasta.

Dhibcaha karakterka waa 1 ilaa 6. Halka uu 1 u hooseyo 6 –na u sarayso. Dhibcaha karakterku waxa uu xambaarsanyahay:

- Karakterka 1aad - ardaygu maadadaa aad buu hooseysaa.
- Karakterka 2aad - ardaygu maadadaa wuu ku hooseysaa.
- Karakterka 3aad – ardaygu madaadaas ku caadi.
- Karakterka 4aad – ardaygu maadadaa wuu ku fiicantahay.
- Karakterka 5aad – ardaygu maadadaa aad buu ugu fiicanyahay.
- Karakterka 6aad – ardaygu maadada si heer sare ah buu u yaqaan

Qiimaynta barbarasocodka ah

Qiimaynta barbarasocodka waxbarashada waa qiimayn kasta oo la xidhiidha warbixinta ardayda laga siiyo wax yaabaha ay qabtaan inta fasalka lagu jiro, karakterada ay ka helaan imtixaanada iyo labada xili ee la siiyo karakterka guud.

Qiimayn ay adeydu iska dhiibaan waxaa way la socotaa qiimaynta barbarasocodka ah.

Qiimaynta kama dambaysta ah

Qiimaynta kama dambaysta ah waa karakterka uu ardaygu ku helayo shahaadadiisa. Qiimayntaa kama dambaysata ahi waa warbixin cadeenaya derejada ardaygu kaga sugan yahay waxbarashada maadooyinka.

Karakterka nidaam iyo anshaxa

Karakterka nidaamka iyo anshaxa wanaagga laba jeer ayaa lasiiyaa sannadkii sida karakterada kale.

Karakterada nidaam iyo anshaxa waxa ardayda la siiyaa karakterada la yidhahdo; Wanaag, fiican iyo laga fiican. Wanaag ayaa ugu wanaagsan laga fiican ugu liita.

Nidaam

Karakterka nidaamka marka ay maclimiintu dejinayaan waxa ay eegaan in uu ardaygu ilaaliyo sharciga dugsiya, in uu soo qaato bugaagtiisa iyo qalabadiisa kale. In aanu ardaygu cashakiisa ka soo shaqeeyo iyo in aanu ardaygu soo habsaamin.

Anshaxa

Marka la dejinayo karakterka anshaxa ardayda waxa ay macalimiinyu qiimaynayaan sida ardaygu ula dhaqmo ardayda kale, macalinka iyo shaqaalaha dugsiya. Waa in aanu ardaygu maagin ama caayin ardayda kale, waa in aanu si xun ugu jawaabin ama ka dhego adaygin macalinkiisa iyo hab dhaqanka xiliga lagu jiro biririfta. Maqnaanshaha aan dugsiya lala socodsiin iyo jaritaanku waa sharci jebin iyo anshax xumo.

Qorshaha waxbarashada ardayga u gaar ah (IOP – individuell opplæringsplan)

Ardayda u baahan qorshe waxbarasho oo u gaar ah waxa la siiyaa qorshe iyo waxbarasho gaar ah. Qorsheha waxaa ku qoran ujeedooyinka iyo tababarka, sida loo maamuli iyo abaabulan doono.

Qorshaha waxbarashada shaqsiga lagu horumarinayo waxa soo diyaarinya dugsiga iyadoo ku saleysan qiimeynta khabarada ee adeegyada cilmi nafsiga iyo go'aanada ku saabsan waxbarashada gaarka ah ee.

Jawiga waxbarashada

Dhamaan ardayda oo dhan waxay xaq u leeyihiin in ay jawi wanaagsan oo loo wada dhan yahay wax ku bartaan. Jawi wanaagsan ee wax barashada waxa aynu uga jeednaa xaaladaha guud ee dugsigu u saameyn waxbarashada ardayda, caafimaadka iyo ladnaantooda. Si ay taasi u hirgasho waa in dhamaan laga qaybqato. Ardayda, waalidiinta iyo dhamaan shaqaalaha dugsiga waxa dhammaan muhiim u ah horumarinta jawi waxbarasho iyo ammarka oo loo dhan yahay.

Xoogsheegasho

Jawiga waxbarashada wanaagsan waxay qayb weyn ka qaadataa ka hortaga xoogsheegashada. Waalidna ma hubo in caruurtiisa loo xoogsheegto ama ay caruurtoodu ardayda kale u xoogsheegto. Xoogsheegashadu waa dhibaatayn, cay, maag ama gacanqaad la xidhiidha awood aan sinayn, oo dhacdo ahaan soo noqnoqota.

Xoogsheegashadu waxay noqon kartaa

- Hadal- sida dacaayada.
- Bulshada- in dadka la soo dhex gelin.
- Wixiisa – waxa uu leeyahay oo wax loo geysto.
- Maskaxiyan – in loo hanjebo ama lagu amro fal aanu raali ka ahayn.
- Jidh ahaan- in la gacanqaad lagu sameeyo
- Digital ahaan- in websaytyada laga caayo maqal iyo muuqaal ahaan

Dugsiga lasoo xidhiidh hadaad maqasho cid loo

Caruurta ayaa arka oo la socda waxa dugsiga ka dhacaya. Waxa dhici karta in ay ardayda aan waxba samayn ay arkaan oo guryahooda u wargeliyaan. Waxa dhici karta inta kii dhibanaa sheegin in ay caruurtaadu sheegto. Markaa waalintiintu waa in masuuliyad iska saaran caruurta kale. Hadaad maqasho arday dhibaataysan waa in aad dugsiga la soo xidhiidhaa. Dugsiguna wuu ka hawl geli si xal loo helo.

Kala xidhiidh

Magaca	Jagada	Tillifoon:	E-mayl
Halvor Holm	Maamule	23 24 23 50	halvor.holm@ude.oslo.kommune.no
Joachim Hirsch	Ku xigeen	90 94 78 68	joachim.hirsch@ude.oslo.kommune.no
Trine Gustafson	Utviklingsleder	97 12 20 59	trine.gustafson@ude.oslo.kommune.no
Sigrun Skrøvset	Kormeere dugsi	90 83 13 08	sigrun.skrovset@ude.oslo.kommune.no
Elin Rogndokken	Sosiallærer	91 73 64 18	elin.rogndokken@ude.oslo.kommune.no
Hanne Ellertsen	Mamulaha xafiiska	23 24 23 51	hanne.ellertsen@ude.oslo.kommune.no
Therese Thrane	Xafiiska	23 24 23 50	therese.thrane@ude.oslo.kommune.no
Yassine Erofali	Xafiiska	99 46 10 24	yassine.erofali@ude.oslo.kommune.no

Qaybta caafimaadka dugsi Jordal:

Magaca:	Jagada	Tilifoon:	Treffetid:
Ellen Engfeldt og Julie Frøystad	Kalkaaliso	23 24 23 90	Isniin, salaasa, arbaca, jimce. s. 08.30-15.30.
	Fisitarabawt	95 45 04 03	Arbaca s.8.30 - 15.00
	Psykolog-ga dugsi	95 45 04 03	Khumiista s. 9 - 14.30

Ilmahaaga adigaa u ah baraha ugu horeeya iyo ka ugu muhiimad mudan